

Önálló Ukrajna?

A „hosszú XVI. század” kérdőjelei...

A jelenkor gazdasági, politikai, társadalmi átalakulásaival foglalkozók számára kiapadhatatlan forrást jelent az 1450–1650 közötti időszak tanulmányozása. Napjaink globális problémái, a centrum és periféria viszonya, a nemzetiségi kérdés, önállóság vagy föderativitás és még sok egyéb ma jelentkező probléma abban a jelentős történelmi periódusban gyökerezik, amelyet „hosszú XVI. század”-ként emleget a történetírás, és amelynek alapvető tartalmát az új európai munkamegosztás és a modern világgazdasági rendszer körvonalazódása jelenti. Ezért igen érdekes a nemrég napvilágot látott ACTA HISTORICA (TOMUS XCI) két tanulmányának problémafelvetése. A JATE Középkori Egyetemes Tanszék kutatói, Anderle Ádám és Varga Beáta a jelzett korszak népi-társadalmi mozgalmával foglalkoznak munkáikban.

Anderle Ádám — tanulmányában — sajátos, hipotetikus jellegű „légifelvételt” készít a korai polgári forradalmakról — meghatározva azt is, hogy mit ért e fogalomkörön. Megközelítésmódjának célja az, hogy összehasonlítsa az 1450–1650 közötti társadalmi robbanásokat, és együttesen elemezze azok „pulzálását” térben és időben. Eddig inkább csak esettanulmányok jelentek meg a témáról; nem vizsgálták a közöttük lévő összefüggéseket. A szerző egy XV–XVIII. századi tér-idő koordinátában helyezte el az adott korszak felkeléseit, lázadásait, forradalmait, és nem országokként

elemzi azokat, hanem *nagyobb régióként*. Ezek alapján a korszakot az európai társadalmi mozgalmak oldaláról írja le: „... amennyiben az Európán belüli társadalmi mozgalmak és a népi nyugtalanság az Európán belüli keleti-nyugati regionális munkamegosztás kialakulásával, a gazdasági-társadalmi átalakulással voltak kapcsolatosak.”

A jelenkorral foglalkozók számára maga a módszer is érdekes, amelyet az *utóbbi évtizedek vizsgálatára* is fel lehet használni.

Varga Beáta tanulmánya az 1648/54 közötti Hmelnyickij-mozgalom orosz-szovjet,

valamint ukrán interpretációi alapján elemzi az *önálló ukrán állam* gondolatának lehetőségét. Az igen nagyszámú forrásra támaszkodó munka a tények ismertetése után számba veszi az ukrán krónikákat, az ukrán polgári-nemzeti és az orosz polgári történetírás, majd az 1917 utáni történetfelfogás nézeteit. Volt-e lehetősége egy önálló Ukrajna kialakításának? Milyen volt a Hmelnyickij-mozgalom jellege? Egyesülésről vagy újraegyesülésről volt szó 1654-ben? A válaszok igencsak változatosak. Elolvassva a historiográfiai áttekintést, tanúi lehetünk annak, hogy az 1917 előtt kialakult, egymással szembenálló ukrán és nagyorosz felfogások 1917 után újra megjelentek. A szerző kiemeli, hogy a sztálini és az azt követő korszak interpretációinak jelentős részéből még a „nemzeti” elem is elúnt az ukrán történelem értékelésekor. Ez viszont — mint napjaink politikai eseményei is bizonyítják — nem jelenti az ukrán nemzeti törekvések elhalását.

Kaczúr Ágnes

Szóbeli egyeztetés a középiskolákról

Egy rendszer csak akkor működhet jól, ha az egyes, összekapcsolódó részek összhangban állnak egymással. Az utóbbi időben számos verziót olvashattak újságunk hasábjain a középiskolák oktatás reformjáról. A középfokú beiskolázás egyeztetésének jegyében megbeszélést rendeztek a múlt héten a Csongrád Megyei Pedagógiai Intézet kezdeményezésére. A megbeszélésen részt vett a Csongrád Megyei Önkormányzati Hivatal, Csongrád, Hódmezővásárhely, Makó, Kistelek városi önkormányzata, a JATE Rectori Hivatala, a Megyei Munkaügyi Központ, egyes középfokú iskolák megbízottjai és a Pedagógiai Intézet pályaválasztással foglalkozó munkatársai. Levélben továbbította véleményét Szentés városi önkormányzata és a Katonai Kollégiumok Főigazgatósága az előzetesen megküldött együttműködési megállapodás-tervezetre. A megbeszélésről dr. Czene László, a Pedagógiai Intézet munkatársa adott tájékoztatást.

— A résztvevők egyetértettek a koordinálás szükségessé-

gében. Azonban az önkormányzati feladat- és hatáskörök ezen a téren még tisztázatlanok, ezért nem tartottuk szükségesnek a feladatok írásbeli rögzítését. Szóbeli megállapodásunk a következőket tartalmazza:

Az általános iskolát végző és továbbtanulásra jelentkező tanulók

középfokú beiskolázását

az előző évek gyakorlatának megfelelően kell végezni. A felvételi az 1990-es „Pályaválasztási tájékoztató” kiadványban közzétett módon történik. A középfokú iskolák beiskolázási koordinálását a Pedagógiai Intézet Pályaválasztási Tanácsadó Osztálya végzi az egész megyében.

A középfokú beiskolázásban az előző éveknél nagyobb feszültségek várhatók a kevés férőhely miatt. Mindent megteszünk a feszültségek mérséklésére. Amennyiben mégsem lesz elegendő hely az oktatásra, megpróbálunk más oktatási-

képzési formákat szervezni. A résztvevők elmondták eddigi kezdeményezéseiket, ám azt is, hogy elsősorban a pénzügyi feltételek hiánya okoz gondot.

Még az ez évi tervekben szerepel

egyházi gimnáziumok

beindítása. Amennyiben sikerül, ide azok a tanulók kérhetik felvételüket, akik eredetileg gimnáziumba jelentkeztek. Mielőbbi végleges megoldásra vár a Ságvári Endre Gyakorló Gimnáziumban meghirdetett ötödik osztály ügye, mert az iskolának március 10. és 31-e között kell döntenie a felvételről. Az 1992-93-as tanévre tervezett középiskolai osztályokat és szakmákat egyeztetni kell, hogy a pályaválasztási kiadvány a jövő tanévben is időben kerüljön a nyolcadikosok kezébe. Sajnos, a megbeszélésen Szeged várost hivatalosan senki nem képviselte, így az elmondottakban nem ismerjük az illetékesek véleményét.

P. Sz.

Felügyelődsi

maradtak, régi rangjukat és fizetésüket is megtartották.

A közgyűlésen egyik képviselő az iránt is érdeklődött, mit is jelent a humán szolgálati irodának nevezett konglomerátum ama funkciója, melyet az írásos anyag első pontjában olvashattunk: *a megyei oktatás felügyelete és ellenőrzése*. Az elnökség illetékese a következők magyarázatát adta: a felügyelet és az ellenőrzés jogát a megyei közgyűlés gyakorolja, az irodák dolga a végrehajtás. Vagyis a feladatok első pontjában foglaltak továbbra is a végrehajtás legfontosabb funkcióját jelölik. Igaz, a megyében működő — egyelőre vegetáló — önkormányzatok pénzt még nem kaptak, a hatáskörüket sem rögzíti semmilyen rendelet, de egy biztos, *felügyeletük és ellenőrzésük már van!* Nem tudom, azok a „szerencsés” dolgozók, akik továbbra is a megyeházán teljesítenek szolgálatot, milyen szívesen vállalták ezt a nem túl népszerű feladatot. S hogy ilyen kiszolgáltatott helyzetben megméri-e mondani erről véleményü-

Erkölcösös ankét

Értékválság — halljuk nap mint nap, már-már unásig ezt a szót. Szóval kell, hogy legyen benne valami igazság. Ekkor azonban felmerül a kérdés, mihez igazodjunk, amikor gyermeknevelésről van szó, hogy a lehető legkevesebbet ártsunk, no és a legtöbbet használjunk. Persze, az is kérdés, hogy milyen módszerekkel, hogyan neveljünk. Válasz? A bibliai tanok igazságát hosszú évszázadok bizonyították. Ebben a témában, Az erkölcsi nevelés helyzete, bibliai alapjai és módszertana címmel ankétot szervez a Magyar Pedagógiai Társaság Csongrád megyei és Szegedi Városi Tagozata, valamint a Megyei Pedagógiai Intézet ma délután, fél 3 órai kezdettel, az MTA dísztermében (Somogyi utca 7.). Meghívott előadó dr. Bartha Tibor református lelkész, prof. dr. Teleki Béla S. J. főiskolai tanár és dr. Zrínszky László egyetemi tanár. Az ankétot dr. Veszprémi László, az MPT tagozati elnöke vezeti.

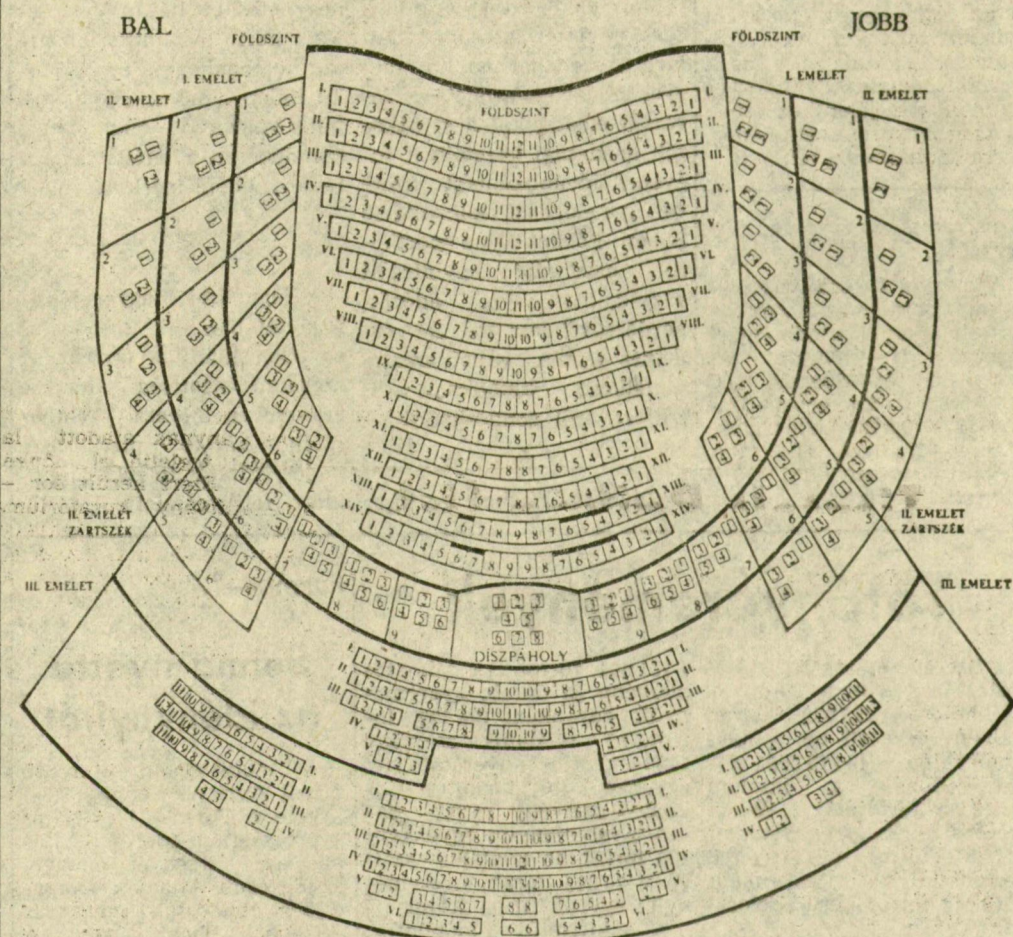
Színházi pályázat — III.

Az önkormányzat határozott

Tegnap délelőtt rendkívüli ülésén határozatot hozott Szeged város önkormányzati testülete a színházi pályázat ügyében. A közgyűlés kombinálta a szakértői és a kulturális bizottság javaslatát. Előbbiből elfogadta a díjtételekre tett javaslatot, egy apró kiegészítéssel. A tízezer forinttal díjazott pályázók listájára felvette a Szegedi Színházi Páholyt is, olyan formán, hogy a díjazásra szánt összeget tízezer forinttal megemelte. A kulturális bizottságnak viszont azon ajánlását tette sajátjává, hogy „hozzon létre egy szakértői bizottságot a díjnyertes pályaművek szerzőiből és a szegedi színházi élet jeles személyiségeiből az új színházi struktúra kimunkálására”. Egyúttal a város közgyűlése megbízta dr. Ványai Éva alpolgármestert az új színházi struktúra kialakításához szükséges további intézkedések megtételére. A struktúra megalkotásának határideje 1991. augusztus 1. Az új struktúrának megfelelő állások betöltésének határideje december elseje.

A szimfonikus zenekar művészeti vezetőjének Aczél Ervint választották meg, akinek kinevezését a Kulturális és Közoktatási Bizottság, a zenekar és az operatársulat is támogatta. A kinevezés 1991. április elsején lép érvénybe, öt évre szól, a művészeti vezető illetménye havi 40 ezer forint.

Jegyár-tér

Ha egy színházjegy többet kerül, mint egy üveg sör, Magyarországon az emberek nem veszik meg. Nem tudni, jelenleg alakul-e új árviszonyaink miként változtatják meg a fenti bölcses-

seget, ám jelenleg a Szegedi Nemzeti Színház legolcsóbb belépőjét fél üveg sörre tartják.

Érdeklődésünkre Váczy Mária a szervezőiroda vezetője elmondta, a Kiszínházban háromféle jegy van. Az 1–13. sorban 60, a 14–22. sorban 45, a 23–25. sorban 30 forint egy belépő. A 340 fizető néző mellett 22 tisztelethelyet tartanak fenn, 2-2 hely szolgál a rendőrség, a tűzoltóság és az egészségügy jelenlévő képviselőinek. A teljes telt ház árbevétele 17 700 forint, az átlaghelyár 52 forint.

A nagyszínházban jelentősebb a differenciáltság. A skála itt 100-tól 20 forintig terjed. A földszint 1–13. sor, földszinti első emeleti páholyok ára 100 forint. A földszint utolsó, 14. sorába 60 a belépő. A második emeleti páholyok két részre vannak osztva: 1–3.: 60 forint, 4–6.: 80 forint. A második emeleti zártszékeknek az 1–3.

sor 80, a 4–5. sor 20 forint. Ami a harmadik emeletet illeti, ott már különbséget kell tennünk a közép- és oldalülés között. Középen az 1–2. sor 40, a 3–6. sor 20 forint. Jobb, illetve bal oldalon az 1. sor 40, a 2–4. sor 20 forint.

A terem befogadóképessége 669 fizető néző, 24 tisztelethely, 2-2 rendőr, tűzoltó, orvos. Az átlagos helyár 73 forint, a telt ház bevétele 48 660 forint.

A bérletek közül a legdrágább a bemutatónál, amelynek a felár 100 százalék, a többiek ára megfelel a jegyárak összegének. Kivétel az egyetemi bérlet, amelyhez 30, a nyugdíjas, amelyhez 40, és az öt előadásra szolgáló diákbérlet, amelyhez 50 százalék a kedvezmény.

Váczy Mária elmondta, hogy véleménye szerint bizonyos mértékű áremelés elengedhetetlen, ő azonban differenciált emelést tartana célszerűnek.

Beiratkozás

A Csongor téri Általános Iskola beiratkozókat vár énekzenéi, idegen nyelvi és kislétszámú első osztályaiba, március 12-től 14-ig, reggel nyolc órától délután ötig. Az idegen nyelvi foglalkozások an-

gol, francia, német és orosz nyelvekre vonatkozóan tagozatos, általános tantervű, napközis, szakköri és tanfolyamszerű keretekben. Érdeklődni lehet a 13-078-as telefonszámon

(pacsika)